

Milyen könyvtárosok-tájékoztatók képzésére kapott visszaigazolást a pozsonyi egyetem könyvtári-tájékoztatói tanszéke?

A pozsonyi *Komenský Egyetem* könyvtári-tájékoztatói tanszéke kérdőíven tudakolta meg a majdani alkalmazóktól, hogy milyen profilú könyvtárosok-tájékoztatók kiképzését látnák szívesen. Az 50 elküldött kérdőívből 37 érkezett vissza (8 a tudományos, 10 az egyetemi, 12 a közművelődési, és 7 a szakkönyvtáraktól). A minta – a szlovák könyvtárügy nagyságát tekintve – statisztikailag reprezentatívnak mondható.

A felmérés keretében a tanszék a következő profilok képzésére kapott gyengébb-erőteljesebb alkalmazói visszaigazolást:

1. *Információelemző*, akinek fő feladatai között az információs szükségletek és különféle dokumentumok elemzése, indexelés, keresőprofilok megfogalmazása, helyi és távoli (pl. Internet) információforrások kutatása, szöveg- és konceptuális elemzés, információs modellezés, információk és információforrások értékelése, információkonszolidáció, tanulmányi jelentések készítése található.
2. *Információs tanácsadó*, akinek feladatkerében az információs szükségletek elemzése, keresőprofilok megfogalmazása, használók navigálása a helyi és távoli (pl. Internet) információforrásokban, az információk és információforrások használatának jogi biztosítása áll.
3. *Információs menedzser*, aki információs szükségleteket, dokumentumokat és más információforrásokat elemel, helyi és távoli információforrásokban kereséseket végez, információs modellezéssel foglalkozik, intézményi keretekben szervezi és menedzseli az információk és információforrások áramlását, biztosítja a projektek információellátását, az információk és információforrások használatának jogi védelmét.

4. *Információközvetítő* (bróker). Elemzi az információ iránti szükségleteket és igényeket, keresőkérdéseket fogalmaz meg, helyi és távoli információforrásokban kereséseket végez, információs termékeket dolgoz fel, az információszolgáltatásokról pénzügyi elemzéseket és terveket készít, információkat és információforrásokat közvetít.

5. *Könyvtári menedzser*. Feladatkerébe könyvtári stratégiai, gazdasági, pénzügyi és marketing-programok kimunkálása, az egyes könyvtári szolgáltatások marketingje, a PR, a könyvtárak pénzügyi, szervezeti, operatív és személyzeti menedzselése, az információk és információforrások jogi védelme tartozik.

6. *Rendszerszervező könyvtáros* (systems librarian), aki elemzi az információ iránti szükségleteket és igényeket, könyvtári-információs rendszerekről elemzéseket és tervezeteket készít, menedzseli a fejlesztési terveket, kimunkálja a könyvtári-információs rendszerek és egyes könyvtárak által követendő stratégiákat, könyvtárpolitikai és társadalmi feladatokat lát el, egy-egy könyvtár vonatkozásában szabványosítási, egységesítési és jogszabályozási tennivalókat végez, kezeli az adatbázisokat és a hálózatot, karbantartja és innoválja a könyvtári-információs rendszert.

/KIMLIČKA, Š.: Profesia súčasnosti a budúcnosti – systémový knihovník. = Bulletin CVTI SR, 1. köt. 1. sz. 1997. p. 12–16./

(Futala Tibor)

A szürke irodalom és gyűjtésének kooperatív szervezése Szlovákiában

Noha az utóbbi két-három évtizedben mind többet beszélnek az ún. *szürke irodalom* fontosságáról, s Európa-szerte szervezkedés is indult gyűjtésének kooperációban történő megszervezésére, a mai napig nincs általánosan elfogadott definíciója a szakirodalom e válfajának.

A franciák szerint e fogalom alá azok a dokumentumok tartoznak, amelyeket a használók szük

körének szánnak, kívül vannak a kereskedelmi kiadás és terjesztés körén, a bibliográfiai ellenőrzés eszközeinek határmezsgyéjén találhatók.

A British Library a tradicionális könyvkereskedelmi csatornákon csak nehezen hozzáférhető dokumentumokként jellemezi ezt az irodalmat, aminek következménye, hogy keresésük és beszerzésük egyaránt körülményes.

Konkréten a *kutatási jelentéseket*, a *disszertációkat* és a *habilitációs munkákat*, a *konferenci anyagokat*, a *gyűjteményeket*, az *útijelentéseket* és a *vállalati irodalmat* szokták ide sorolni.

A szürke irodalom számos felhasználó számára felettebb fontos, mivel

- a benne található információk részletezőbbek, mint a cikkekben és könyvekben közzétettek;
- információik aktualitása elsősorú, és a normális szakirodalomban általában nem is publikálják később sem adataikat;
- információik releváns volta a kutatások és fejlesztések interdiszciplináris voltából adódik, ami különösen fontos a K+F számára.

Az EK bizottsága 1978-ban határozta el a szürke irodalom gyűjtésének *rendbetételét*, amikor is szemináriumot rendezett az e kérdéskörben verzátus könyvtárak munkatársai számára. Ennek legfontosabb folyamánya 1980-ban a *SIGLE* (System for Information on Grey Literature) adatbázis lett, amelynek jelenleg 400 ezer rekordja van, rekordjainak éves gyarapodása pedig 40 ezerre tehető. E politematikus adatbázisból szerzők, kulcsszók, kiadási év, ország stb. szerint lehet keresni.

1985-ben a *SIGLE*-ben közreműködő nemzeti központok elhatározták az *EAGLE* (European Association for Grey Literature Exploitation) életrehívását a szürke irodalom gyűjtésének „összeurópaivá” tétele, és a gyűjtés feltételeinek javítása érdekében, amihez olyan szabályrendszer kimunkálása és elfogadása is hozzátartozik, amely megkönnyítené a kibocsátók és a gyűjtők kapcsolattartását, a rekordok elkészítésének egyszerűsítését és a ráfordítások csökkentését.

Jelenleg az *EAGLE*-nek 13 tagja van: Belgium, Csehország, Franciaország, Hollandia, Lettország, Luxemburg, Magyarország, Németország, Portugália, Spanyolország, Szlovákia (1996-tól), Olaszország és Nagy-Britannia. (Hogy az *EAGLE* még ennél is szélesebb tagsági körben gondolkodik, azt

az 1993. évi első nemzetközi szürkeirodalom-konferencia tanúsítja, amelyre ui. 27 ország képviselői kaptak meghívót.)

Csehország tagsága két évvel korábbi, mint Szlovákiáé. Az ottani kooperatív rendszer első körét az Állami Műszaki Könyvtárral az élükön a felsőoktatási könyvtárak teszik ki, a másodikat pedig – élükön a Tudományos Akadémia Könyvtárával – a tudományos akadémiai intézeti könyvtárak.

Szlovákiában a kooperatív rendszert most szervezi a Szlovák Köztársasági Tudományos-Műszaki Információs Központ (1996-ig: Szlovák Műszaki Könyvtár). A nehézségek a következők: a kötelespéldány-szolgáltatási jogszabály „lazeságából” következően nagyon gyér a szürke irodalom példányainak beszolgáltatása, az állami tudományos könyvtárak székhelyükről (Besztercebányáról, Kassáról) gyakorlatilag részleges áttekintést sem tudnak szerezni a termés felett. Jobb a helyzet a felsőoktatási könyvtárügyben, amelynek hozzáállását egy felmérés tárta fel. A felsőoktatási könyvtárak részvétele azért fontos, mivel a disszertációk, a tudományos minősítési dokumentumok és a kutatási jelentések többsége az ő állományukban található. Közülük a szürke irodalom gyűjtésében és feldolgozásában–szolgáltatásában (ebbe beleértendő a *SIGLE*-be történő bejelentési kötelezettség, a másolatszolgáltatás is) 25 kíván részt venni, 3 nem, 3 pedig egyelőre nem tud nyilatkozni (nyilván eszközrendszerének hiányosságai miatt).

MANDYSOVÁ, M.: *Sivá literatúra – významný zdroj aktuálnych informácií.* = *Bulletin CVTI SR*, 1. köt. 1. sz. 1997. p. 20–22.

MISOVIČOVÁ, T.: *Prieskum sivej literatúry.* = *Uott*, p. 22–24./

(Futala Tibor)

Álláshirdetés

Könyvtár szakot végzett, angolul beszélő, computerhez, Internethez értő fiatal munkatársat keresünk.

Spectrum Qualitech

Telefon: 332-5651